

MUCS SÁNDOR

A MAGYAR NÉPHADSEREG A MAGYAR VÖRÖS HADSEREG FORRADALMI HAGYOMÁNYAINAK FOLYTATÓJA

Egy nemzet önbecsülésének egyik mutatója azoknak a tetteknek hagyományként való ápolása, megőrzése, magasabb szinten való folytatása, melyeket az elődök a saját nemzeti és az általános társadalmi haladás érdekében cselekedtek. A munkásosztály soha nem tagadta, hogy csakis az ilyen nemzeti hagyományok örökösének és továbbfejlesztőjének vallja magát.

Úgy véljük, szükségtelen most felemlíteni azokat a történelmi korokat és eseményeket, amikor a haladó, forradalmi tradíciók ápolása, az azok szellemében való cselekvés, meghatározó emelői voltak egy-egy nép, vagy osztály társadalmi tevékenységének. Így volt ez a mi népünk történetében is.

A magyar munkásosztály, miután kemény osztályharcban megteremtette saját hatalmát, többek között népünk haladó, forradalmi hagyományait felidézve, azok szellemében is cselekedve volt képes maga mellé állítani az egész magyar társadalmat a szocializmus építésének nagy ügyében.

E haladó, forradalmi hagyományok ápolása, az azok magasabb szinten való megvalósítására való mozgósítás, meghatározó szerepet tölt be a munkásosztály fegyveres ereje, a hadsereg személyi állományának erkölcsi-politikai nevelésében.

A Magyar Néphadsereg fiatal tisztjei, amikor tisztté avatásukra az ország színe előtt sor kerül, a tiszti fogadalomban többek között a következőket is kijelentik: „Meggyőződéssel és szilárd elhatározással fogadom, hogy hivatásom teljesítésében szabadságharcos elődeink forradalmi szellemét követem.” Amikor a fiatal magyar állampolgár megkezdi a haza fegyveres szolgálatát, a katonai esküben ugyancsak arra kötelezi magát, hogy „Zászlóinkat szabadságharcos elődeink példáin lelkesülve győzelemre viszem”.

A Magyar Néphadsereg nevelési elvei, mindennapi gyakorlata bizonyítéka annak, hogy ezek a tisztjeink és sorkatonáink elé állított követelmények nagyon is mély tartalommal bírnak.

Kétségtelen, hogy haladó, forradalmi hagyományaink közül — miként szocialista társadalmunk egészéhez — a Magyar Népköztársaság Fegyveres Erőéhez is a Magyar Tanácsköztársaság és annak fegyveres ereje, a Magyar Vörös Hadsereg tevékenysége, harca áll a legközelebb. Ezt az elvi alapok mellett, vagy éppen abból fakadóan, az is magyarázza, hogy — most csupán a fegyveres erőkről szóljunk — a gyakorlatban is fellelhetők azon hasonlóságok, amelyek a két munkáshatalom hadseregére jellemzőek.

Amikor a Tanácsköztársaság győzelme után a Forradalmi Kormányzótanács kiadta a hadsereg megszervezésére vonatkozó rendeletét, abban egyértelműen meghatározta a hadsereg elnevezését, osztályjellegét és feladatát. „A hadsereg neve: Vörös Hadsereg” — hangzik a határozat, majd így folytatódik: „A Vörös Hadsereg elsősorban a szervezett munkásságból toborzott és a jelenleg fegyverben álló proletárkatonákból áll”. A hadsereg feladatát pedig a következőképpen rögzíti: „A Vörös Hadsereg a proletárság osztályhadsege. Minden katonájának egyenlő kötelessége a forradalmi proletárság érdekeinek védelme minden külső és belső ellenség ellen, harc a világproletárság felszabadításáért”.

A feladatokat illetően egy hivatalos rendelkezés természetesen nem mehet bele a részletekbe. Ezért tarthat számot érdeklődésre az a röplap, amelyet valószínűleg 1919 áprilisában adtak ki, és amely a „Miért kell a Vörös Hadsereg?” címet viseli. Ez a röplap a Vörös Hadsereg történelmi feladatait abban látja, hogy:

- fegyveres erejével legyőzzön minden ellenforradalmat;
- ne csupán a magyarországi tőkésekkel szemben szerezzen érvényt a proletárdiktatúrának, hanem mindazokkal az idegen imperialistákkal szemben is, akik fegyverrel törnek a Magyar Tanácsköztársaság ellen;
- a magyar munkásság diktatúrájának megvédésével egyidőben segítsen felszabadítani minden más ország elnyomott és kiszákmányolt proletárját is;
- az oroszországi tanácsköztársaság Vörös Hadseregével egyesülve teljessé tegye a szocializmus diadalát, fegyverrel a kezében verekedje ki a kommunizmus győzelmét az egész világ munkásai számára, és mindörökre megdöntse a kapitalizmust.

A fenti indoklásból világosan kiténik a Vörös Hadsereg belső és külső funkciója, az a tény, hogy a nemzeti feladatok mellett e hadsereg vállalta a proletárhadseregekre jellemző internacionalista kötelezettségek végrehajtását is.

A Magyar Vörös Hadsereg és a Magyar Néphadsereg feladatainak meghatározásánál — az adott történelmi időszakot és körülményeket is figyelembe véve — az elvek azonosak. A jelenlegi magyar fegyveres erők feladatát az alaprendelkezés többek között a következőkben határozza meg: „Alapvető feladatuk hazánk függetlenségének és társadalmi rendjének, a dolgozó nép vívmányainak, a szocialista országok közösségének védelme, az egyetemes béke biztosítása, amelyet a lakossággal és a szocialista állam más szervezeteivel, a Varsói Szerződésben tömörült fegyveres erőkkel szoros együttműködésben és egységben valósítanak meg.”

A Magyar Néphadsereg történetének több mint három évtizede meggyőző bizonyítéka annak, hogy fegyveres erőink e vonatkozásban is méltó módon követik a hős előd példáját.

Hadseregünket a fasizmus elleni harcra szerveztük, s a több tízezer önként jelentkező bizonyította, hogy a felszabadult dolgozó nép megértette a harc összefüggését a nemzeti és az általános társadalmi haladás ügyével. A háború befejezése után e hadsereg a hatalomért vívott osztályharcban — mindenekelőtt a kommunisták politikai nevelőmunkájának eredményeként — a dolgozó osztályok mellé állt, az ő politikai törekvéseit támogatta. A szocializmus építése idején szervezetileg megerősödött, erkölcsi-politikai színvonala, osztálytartalma megfelelt a társadalomban végbement fejlődésnek. Felismerve az adott nemzetközi helyzet objektív törvényszerűségét, hogy a szocialista országok erőinek egyesítése elengedhetetlen a világimperializmus erőivel szemben, a Varsói Szerződés megkötésével néphadseregünk olyan szervezetnek lett a tagja, amely

a legmélyebben elkötelezettje a szocialista világrendszer egésze, a nemzetközi béke és biztonság megvédésének.

Amikor a Vörös Hadsereg a külső és belső ellenség ellen védte a magyar dolgozók hatalmát, teljesítette internacionalista küldetését is. Azzal, hogy egy ideig magára vonta az antant—burzsoá seregek jelentős részét, bizonyos mértékig tehermentesítette a nemzetközi intervenció ellen küzdő, ugyancsak fiatal Szovjet Tanácsköztársaságot. A Vörös Hadsereg harcainak eredményeként kerülhetett sor a Szlovák Tanácsköztársaság kikiáltására. Internacionalista jellegét erősítette, hogy sorai közé fogadta más népek azon fiait is, akik őszinte szívvel kívánták szolgálni a magyar dolgozók és a nemzetközi forradalom ügyét. Az internacionalistákból szerveződött 80. Nemzetközi Dandár hősi küzdelme egyik ragyogó fejezete a Magyar Vörös Hadsereg harcainak.

A Magyar Néphadsereg büszkén vallja ezen örökséget, s tevékenységében, korunk viszonyait figyelembe véve, érvényre is juttatja. E vonatkozásban mindenekelőtt arra kell utalnunk, hogy a Magyar Néphadsereg annak a Varsói Szerződésnek a tagja, amely pártunk XI. kongresszusának megállapítása szerint „döntő szerepet játszik a szocialista országok nemzetközi tevékenységének egyeztetésében, a békét és a biztonságot szolgáló politikai akciók kibontakoztatásában”, s „tagállamainak fegyveres ereje megbízhatóan őrködik a szocialista közösség biztonságán, a béke védelmének legfontosabb tényezője korunkban”. Hadseregünk harci erejének, erkölcsi-politikai állapotának a kor követelményeinek megfelelő szinten való tartása tehát internacionalista kötelességünk is. Az internacionalista szellemben való nevelés a hadseregünkben folyó politikai nevelés egyik sarkalatos pontja. Eredményességéről tények beszélnek: a világpolitika egy-egy nehéz időszakában, mint pl. a berlini válság, Kuba fenyegettetése, vagy a Csehszlovák Szocialista Köztársaságnak nyújtott segítség alkalmából, de ide sorolhatjuk a Vietnami Nemzetközi Felügyelő és Ellenőrző Bizottságban végzett munkát, a haladó arab országoknak nyújtott segítséget is — a személyi állomány az igaz ügybe vetett hittel, magas fokú fegyelmeltséggel teljesítette feladatát. A mai kor követelményei e vonatkozásban mások mint 1919-ben. De nem kétséges, hogy internacionalista tevékenységünk azonos elveken alapszik, céljaiban is megfelel elődeink akaratának.

A szocialista hadsereg egyik alapvető jellemzője, hogy egész tevékenységét, politikai nevelését a munkásosztály forradalmi pártjának központi bizottsága szabja meg, irányítja és ellenőrzi. E munka elvégzésére a központi szervek mellett a párt létrehozta azokat az intézményeket és szervezeteket is, amelyek mindezeket a gyakorlatban megvalósítják.

Arról már szoltunk, hogy a Vörös Hadsereget a Tanácsköztársaság legfelsőbb forradalmi szerve a Forradalmi Kormányzótanács hívta életre. Az is történelmi tény, hogy a Vörös Hadsereg harcainak tervezése, a fő feladatok meghatározása ugyancsak a Forradalmi Kormányzótanács jóváhagyásával történt. Ugyanakkor tanúi vagyunk annak is, hogy e döntések végrehajtásának ellenőrzésére, a politikai nevelőmunka végzésére a Magyarországi Szocialista Párt javaslatára a Vörös Hadseregben létrehozták a politikai megbízottak rendszerét. E szervvel kapcsolatban a Vörös Hadsereg megszervezéséről szóló rendelet kimondta: „Minden csapattesthez, illetve önálló osztályhoz a Magyarországi Szocialista Párt előterjesztésére a Hadügyi Népbiztosság politikai megbízottakat rendel ki.” A politikai megbízottak feladataira vonatkozóan két működési utasítás is megjelent. Az egyiket március 26-án, a másikat április 26-án adták ki. A működési utasítások a feladatok megszabásánál abból indulnak ki, hogy a politikai meg-

bízottak „képviselői a proletárdiktatúrának és a részekkel szemben az egész proletariátus forradalmi akarátának”. Ezt tekintetbe véve:

— figyelemmel kísérik elsősorban a proletárhadsereg nem proletár elemekből álló parancsnokait;

— gondoskodnak a forradalmi szellem, a proletárharcosoktól megkívánható forradalmi fegyelem fenntartásáról;

— különös figyelemmel vannak arra, hogy a hadsereg osztályjellege a toborzásoknál szigorúan megőriztessék;

— kérlelhetetlen szigorral lépjenek fel a lazaság, a könnyelműség, a szabotázsjelenségek ellen;

— segítsék a parancsnokokat a hadifeladatok végrehajtásában;

— legyenek a katonák jóléti gondozói;

— intézkedjenek, hogy a vöröskatonák számára felvilágosító írások, politikai újságok adassanak ki.

Ha csupán ezeket az alapvető feladatokat nézzük, akkor is látható a politikai megbízottak felelősségteljes, szerteágazó feladata. A Vörös Hadsereg harci dokumentumaiból kitűnik, hogy a politikai megbízottak döntő többségükben megfelelték az elvárásoknak. Erről tanúskodnak azok az elismerések, amelyeknek nem egy esetben a Hadseregparancsnokság adott kifejezést. Június 10-én kelt parancsában pl. külön is „... teljes elismeréssel adózik Vida dr. politikai megbízottnak, ki fáradságtalan munkájával és lelkesedésével a csapatok fegyelmét és harcász állapotba való helyezését nagyban elősegítette.” A Vörös Hadsereg politikai megbízottai között ott találjuk a magyar forradalmi munkásmozgalom olyan kiemelkedő harcosait, mint Münnich Ferencet, Karikás Frigyest, és másokat. Sajnálatos, hogy a működési utasítások kategórikusan megtiltották a politikai megbízottaknak, hogy hadműveleti ügyekbe beavatkozzanak. Ez a tény nagyban megkönnyebbitette a Vörös Hadseregben szolgáló ellenforradalmi érzelmű volt hivatásos tisztek áruló tevékenységét.

A Magyar Néphadsereg sokat merített azokból a tapasztalatokból, amelyeket a hadsereg pártirányítása, politikai nevelése területén a Vörös Hadsereg adott. 1919-ben a történelmi körülmények természetesen közrejátszottak abban, hogy e vonatkozásban a gyakorlat ne tudjon kikristályosodni. Számunkra azonban már rendelkezésre álltak azok a tapasztalatok is, amiket a szovjet hadsereg e vonatkozásban több évtizeden keresztül szerzett.

Mindezekből kiindulva a Magyar Kommunista Párt előtt nem volt kétséges, hogy amikor 1945-ben az új hadsereg szervezése napirendre került, azzal egy időben meg kell oldani e hadsereg demokratikus nevelését is, és létre kell hozni az arra hivatott szervezetet. Ekkor még, s ez volt a helyzet a szocialista forradalom győzelméig, nem jöhetett szóba a kommunista párt közvetlen irányító tevékenysége. Ám a javaslatára létrehozott nevelőtiszti intézmény, s az a tény, hogy e szervezet személyi feltöltése is elsősorban az ő javaslatára történt meg, biztosította, hogy a koalíciós viszonyok között is a hadsereg nevelési elveiben a párt politikájának a lényege érvényesüljön. Ez egyik igen fontos tényezője volt annak, hogy a hatalomért folyó harcban a hadsereg a forradalmi erők politikáját támogatta.

A hadsereg egész tevékenységének közvetlen pártirányítására a szocialista forradalom győzelme után kerülhetett sor. Ezt dokumentálta a honvédelmi minisztérium élén végrehajtott személyi csere, a Politikai Főcsoportfőnökség megszervezése, a honvédségi pártszervezetek létrehozása, valamint a politikai tisztii intézmény megszervezése. Már ebből a felsorolásból is kitűnik, hogy a politikai munka végzésére — az előbbieken említett tapasztalatok alapján — nagyobb

apparátus létrehozására került sor, mint 1919-ben. A különbség méginkább szembevetendő, ha a politikai megbízottak és a politikai tisztek jogkörének csupán egy-két vonatkozását nézzük meg. A politikai tiszti intézmény létrehozását kimondó parancs is rögzítette, hogy a politikai tisztek a párt, a munkásosztály megbízottai a hadseregben. A politikai tiszti funkció azonban nem csupán a politikai munkára korlátozódott. A rendelet kimondta: „A rendszeresített politikai tisztek a parancsnokok mellé vannak rendelve...” A politikai tiszttel tehát társparancsnok is volt a politikai funkciója mellett. Ebből a helyzetéből következett, hogy a csapatoknak kiadott parancsok csak abban az esetben voltak érvényesek, ha azokat a parancsnok mellett a politikai tiszt is aláírta. Halasztást nem tűrő esetekben a politikai tisztnek arra is joga volt, hogy a parancsnok véleményével szemben ellentétes parancsot adjon ki, amelyet az alárendeltek kötelesek voltak végrehajtani. Ezekből látható, hogy a politikai megbízott és a politikai tiszt jogállása alapvetően eltért egymástól. Ebben a vonatkozásban az 1953-ban — a parancsnoki kar szociális összetételének megváltozása, valamint parancsnoki képességeinek megerősödése következtében — bevezetett egyszemélyi parancsnoki rendszer ugyan változást hozott, de ez a párt vezető szerepét nem érintette. A hadsereg személyi állományának politikai nevelése, a parancsnoki munka segítése, a szocialista hadseregre jellemző vasfegyelem fenntartásában való közreműködés, a kulturális nevelőmunka irányítása, mindez továbbra is és napjainkban is a politikai helyettes alapvető feladata maradt, hasonlóan a politikai megbízottak feladataihoz.

A szocialista hadsereg másik jellemző vonása, hogy sokoldalú és mély kapcsolatot fűzi a dolgozó néphez. A történelem számos példával szolgál arra, hogy a dolgozók támogatását élvező hadsereg hihetetlennek tűnő feladatok megoldására képes. Ezt példázza a Vörös Hadsereg története is.

Az őszirózsás forradalom után hatalomra jutott polgári kormány hadsereg-szervező tevékenysége gyakorlatilag csődbe jutott. Böhm Vilmos, a Károlyi kormány szociáldemokrata hadügyminisztere, maga is kénytelen volt elismerni, hogy öt heti toborzás után az egész országban alig ötezen jelentkeztek, pedig 70 ezer katonára lett volna szükség.

E sikertelenség okát abban a politikában kell keresni, amellyel a kormány képtelen volt a dolgozó tömegek elvárásait teljesíteni.

A tanács hatalom létrejötte e téren is alapvető változást hozott. Az ok ismét politikai természetű. A Tanácsköztársaság kiáltványa, amelyben bejelentette, hogy „Magyarország proletársága a mai nappal a maga kezébe vesz minden hatalmat... s hatalmas proletárhadsereget szervez...”, a dolgozó nép alapvető követeléseinek kifejezője volt. De a kimondott szó mellett azok a rendelkezések voltak a döntőek, amelyekkel a Forradalmi Kormányzótanács ezen elvi állásfoglalások végrehajtására intézkedett.

Csakis ebben van annak magyarázata, hogy a munkáshatalom megteremtése után alig egy hónappal — miután a Vörös Hadsereg megszervezéséről szóló rendeletet kiadták —, az önként jelentkezők száma elérte az 53 ezret.

Az antant utasítására a cseh és román burzsoá csapatok áprilisban megindult támadása katonailag nehéz helyzetbe hozta a Tanácsköztársaságot. Az arcvonalakon még a polgári kormánytól örökölt hadsereg tartózkodott, amely képtelen volt feltartóztatni az ellenség előrenyomulását. E folyamatot az arcvonalra részenként irányított munkászászlóalj csak lassítani tudták.

A Forradalmi Kormányzótanács ülésén a jobboldali szociáldemokraták már fegyverletételről, a diktatúráról való lemondásról beszéltek. Ám a kommunisták, akik az addigi tapasztalatok alapján bíztak abban, hogy a munkásosztály

kész a saját hatalma megvédésére, a dolgozó tömegekhez fordultak. „Küzdjünk addig, amíg egy talpalatnyi föld marad Szovjet—Magyarországból!” — hangoztatta Kun Béla a Munkástanács ülésén.

A katonai és a politikai helyzet gyakorlatilag új hadsereg — munkáshadsereg — megszervezését követelte. A dolgozó tömegek megértették ezt. Csupán Budapesten, a forradalom szívében, néhány nap alatt 40 munkászászlóalj alakult, várva a parancsot, hogy elvonuljon az arcvonalra.

Az öntudatos proletárok bevonulása nemcsak mennyiségileg, hanem, ami alapvetően döntő volt, minőségében változtatta meg a hadsereg összetételét. Új hadsereg volt ez, a forradalmi munkásság és parasztság hadserege, amely a hihetetlenül nehéz katonai helyzetben is vállalta a küzdelmet. Ennek magyarázata abban van, hogy a dolgozó nép ügye és a hadsereg ügye a legszorosabban véve azonos volt. „Ha katonáink nagyobb áldozatot és nélkülözéseket vállalnak, mint a cárizmus idején — mondotta Lenin a Szovjet-Oroszországban is tapasztalt hasonló jelenség kapcsán — ennek az a magyarázata, hogy a maguk ügyéért, a földjükért, a gyáraikért szállnak síkra, hogy a dolgozók hatalmát védik”. Lenin ezen megállapítása cseng vissza annak a magyar munkásnak a szavaiban, akinek jelentkezését a sorozó bizottság korára való tekintettel elutasította. „Tessék csak felöltöztetni és a frontra küldeni — érvelt az idős munkás —, mert akit semmi sem csábít a harctérre, csak az öntudat, csak az tudja, mit kell most megtenni. Most tudjuk, miért kell harcolnunk, nem úgy mint 14-ben.”

A munkások tömeges beáramlásával együtt ez a forradalmi öntudat, az ország gazdájának a felelősségérzete volt az, amely alapvetően megváltoztatta a Vörös Hadsereg erkölcsi-politikai arculatát, s tette lehetővé a további harcok sikeres megvívását.

A Vörös Hadsereg a súlyos harcok közepette azonban más formában is érezte a nép támogatását. Több jelentés szól arról, hogy a dolgozók a maguk módján a leghatásosabbnak vélt eszközökkel segítették osztálytestvéreiket, a vöröskatonákat. Az egyik cseh zászlóalj parancsnoka pl. így panaszkodott: „... a lapujtói munkások fel vannak fegyverkezve és el vannak látva dinamittal... Mindenütt kis osztagok alakulnak, amelyeknek az a feladata, hogy csapataink hátában rongálják a vasútvonalakat, megszakítsák a telefonösszeköttetést...” Ismert az is, hogy a miskolci Avas hegyen levő cseh tüzéruégeket a miskolci munkások támadták meg és tették harcképtelenné, s a vörös csapatok támadását elősegítve a munkások fegyveres felkelést robbantottak ki. Ugyancsak egy cseh tiszt jelentett erről, közölve, hogy, „... visszavonuló csapatainkat a helyi lakosság megtámadta: a városban sok fegyver volt.” Számptalan olyan esetről tudunk, amikor a helyi lakosság felderítéssel, adatszolgáltatással segítette a vörös csapatok harcát.

A Magyar Néphadsereg és a dolgozó nép kapcsolata napjainkban ugyanazonkon az elveken alapszik, mint 1919-ben. Ezt igazolja Néphadseregünk egész története.

Amikor 1945 elején az Ideiglenes Nemzeti Kormány elhatározta egy új hadsereg szervezését a fasizmus elleni harcra és kialakuló demokratikus rendünk védelmére, a dolgozók megértették a régi és az új hadsereg közötti lényeges különbséget. Csakis ezzel a ténnyel magyarázható, hogy olyan bonyolult politikai és nehéz gazdasági körülmények között több mint 60 ezren jelentkeztek az új hadseregbe. S ez a hadsereg a gyakorlatban bizonyította, hogy valóban más, mint a volt burzsoá uralkodó osztály hadserege. Az ország újjáépítésében való részvétele a dolgozó tömegekkel együtt, a gazdasági stabilizáció érdekében ki-

fejlesztett tevékenysége, a demokratikus előrehaladást igénylő tömegek melletti kiállása a politikai kérdésekben, meggyőző tényei voltak ennek.

A fordulat éve után a második munkáshatalom körülményei között a hadsereg és a dolgozó nép közötti kapcsolat mélységében és szélességében is tovább fejlődött. Ez többek között a munkás-paraszt tisztikar kialakításában jelentkezett. Ezek kerültek ekkor a hadseregbe a munkásosztály soraiból a párt javaslatára, saját munkatársaik biztatására. A szocialista haza védelmére való felkészülés nemzeti ügyévé vált.

A katonai felkészülés azonban csak egyik ága e kapcsolatnak. A hadsereg tagjait a továbbiakban is ott találjuk a népgazdaság legkülönbözőbb területein — az iparban, a mezőgazdaságban —, ahol segíteni kellett az új társadalom építésében. Katonák voltak az elsők akkor is, amikor az alkotó munka eredményeit a természeti csapásoktól védeni kellett. A nép ügyének, a munkásosztály hatalmának védelmére tett fogadalmukat teljesítették mindazok, akik az ellenforradalom idején annak leverése, a politikai és gazdasági stabilizáció biztosítása érdekében fogtak fegyvert.

A Magyar Szocialista Munkáspárt XI. kongresszusának határozata a nép és a hadsereg szoros kapcsolatának szükségességéből is kiindulva fogalmazta meg a Magyar Néphadsereg előtt álló feladatokat aképpen, hogy: „A fegyveres erők és a fegyveres testületek alapvető kötelességeik teljesítése során a jövőben is vállaljanak részt népgazdasági feladatok megoldásában, az ifjúság eszmei, politikai, kulturális nevelésében”. E feladatok teljesítése, a dolgozó nép és a hadsereg kapcsolatának erősítése napjainkban, forradalmár elődeink egyik hagyományának végrehajtását is jelenti.

A Magyar Vörös Hadsereg az államhatalom jellegéből, a hadsereg rendeltetéséből fakadóan, természetes szövetségesének tekintette Szovjet-Oroszország vörös hadseregét. Az elvek mellett természetesen nem hagyható figyelmen kívül az sem, hogy a Magyar Vörös Hadsereg katonái és vezető parancsnokai közül nagyon sokan az Októberi Forradalom fegyveres erejében kezdték meg a proletariátus fegyveres szolgálatát. Életüket és vérüket tették fel arra, hogy a szocializmus eszméje Oroszországban és Magyarországon is győzedelmeskedjen, s ez kiinduló alapja legyen a világ munkásosztálya felszabadításának. A két munkáshadsereget létrehozó rendelkezések a belső, nemzeti feladatok meghatározása mellett szóltak arról is, hogy a proletárok hadseregének feladatai közé tartozik a „világproletárság felszabadításáért” folyó harc is.

A Tanácsköztársaság forradalmi vezetői kezdettől fogva számoltak azzal, hogy a két proletárhadsereg az imperializmus elleni harcban egyesülni fog, s ez a győzelem záloga lesz. Ugyanakkor tisztában voltak az egyesülés előtt álló akadályokkal is, ezért Kun Béla a Vörös Hadsereg megalakulásáról szóló rendeletéről írott cikkében arra hívta fel a figyelmet, hogy „Amíg az orosz hadsereg ide nem ér, magunknak kell védekeznünk, hogy meg ne fojtsanak”.

A szovjet vörös hadsereggel történő egyesülés, az egymás harcának segítése nem került le napirendről a Tanácsköztársaság történetének egész ideje alatt. Miután a fiatal magyar munkáshatalom az antant támadása következtében nehéz helyzetbe került, a katonai és a politikai vezetés konkrét segítségért fordult Szovjet-Oroszország vezetőihez, személyesen Leninhez. Történelmi irodalmunkból ismeretesek azok az intézkedések, amelyeket Lenin adott ki az ukrán vörös hadsereg parancsnokságának a Magyar Tanácsköztársaság katonai megsegítése érdekében. Az egyik táviratában többek között ezeket írta: „A Galícia és Bukovina egy részébe történő előnyomulás a Tanács-Magyarországgal való kap-

csolat miatt szükséges. E feladatokat minél gyorsabban és tartósabban meg kell oldani . . .”

Hatvan évvel ezelőtt a nemzetközi imperializmus támadása végül is lehetlenné tette a két vörös hadsereg egyesülését. Ám az a kapcsolat, amely a két hadsereg között az elvekben és a gyakorlatban is kialakult, több mint két évtized múltán is jó alapnak bizonyult a szovjet hadsereg és a Magyar Néphadsereg közötti kapcsolatok kiépítéséhez és megszilárdításához.

Nem lehet véletlennek tekinteni, hogy amikor a Horthy-fasizmus hadserege a hitleri Németországgal együtt rátámadt a Szovjetunióra, népünk igaz fiai, a munkásosztály legjobbjai arra törekedtek, hogy — szembefordulva az uralkodó osztály háborús politikájával — a szovjet vörös hadsereg harcát segítsék. Ezt tették azok a hazafiak, akik a szovjet partizánokkal együtt küzdöttek a fasiszták ellen, s e harcra készült az antifasiszta és partizániskolák többszáz hallgatója is. Az ő érzelmeiket is híven fejezte ki jegyzetében Tóth József magyar partizán, aki a Versigora szovjet partizánosztag egyik zászlóaljának volt a politikai biztosa. „Én büszke vagyok arra, hogy a magyar nép fia vagyok — írta Tóth József. — Az a nagy tisztesség és szerencse jutott osztályrészemül, hogy védelmére kelhetek második hazámnak, Oroszországnak. Az ő ellensége — a mi ellenségünk. Oroszországért harcolva közelebb hozom a magyar nép felszabadulásának napját. Milyen kár, hogy nem minden honfitársam érti ezt meg . . . Eljön az idő, hogy megértik . . . Oroszország nélkül Magyarország szabaddá válna lehetetlen!”

Hazánk valóban a Szovjetunió vörös hadserege harcainak eredményeként vált szabaddá. S azóta is szinte nincs olyan nap, amikor ne éreznénk az idősebb testvér támogatását társadalmi életünk minden területén. Néphadseregünk megszervezését, korszerű technikával való felszerelését, a legkorszerűbb hadászati elveken alapuló kiképzését sem tudtuk volna megoldani a Szovjetunió, a szovjet hadsereg segítségével nélkül. A szovjet hadsereg nyújtott anyagi és erkölcsi segítséget a néphadsereg első hadosztályainak megszervezéséhez, amelyek a fasizmus elleni harcra készültek. A szovjet katonák voltak az elsők, akik az új magyar hadsereg tagjaival együtt kezdték meg az ország területének aknamentesítését, nyújtottak segítséget az újjáépítő munkához.

Miután a magyar munkásosztály forradalmi pártunk vezetésével 1948-ban megteremtette a második munkáshatalmat Magyarországon, s az előtt a feladat előtt állt, hogy e hatalom védelmére megerősítse, fejlessze hadseregét, ismét a szovjet hadseregtől kapott segítséget. A rendelkezésünkre bocsátott haditechnika, a szocialista katonai szabályzatok, a nagy tapasztalatú szovjet tanácsadó tisztek munkája, mind-mind nélkülözhetetlen elemei voltak hadseregépítő munkánknak. Ezek az évek tovább erősítették hadseregeink addigi kapcsolatait.

Az 1955-ben megkötött Varsói Szerződésben a kapcsolatok még mélyebb értelmet nyertek, bővültek.

Kapcsolatainknak új tartalmat adott az, hogy hadseregeinket a szocialista vilárendszer kollektív védelmének internacionalista feladata is összeköti. Közismert, hogy e felelősség ugyan kollektív, de az ezzel járó terhek döntő többségét a világ első szocialista hatalma és annak hadserege viseli.

A szovjet hadsereg és a Magyar Néphadsereg fegyverbarátságának tehát mély történelmi gyökerei vannak. Alapjait a Vörös Hadseregben harcolt internacionalisták, a Magyar Vörös Hadsereg katonái rakták le. Ha elődeink példáját követni akarjuk, akkor e fegyverbarátság erősítésének ma is, mindennapi munkánkban is helyet kell kapnia. E feladat jelentőségéről Kádár János elvtárs — a szovjet fegyveres erők létrehozásának 60. évfordulóján mondott beszédében —

így nyilatkozott: „A magyar nép békében és biztonságban építi a fejlett szocialista társadalmat. Ezt elsősorban annak köszönheti, hogy a Szovjetunió és a Magyar Népköztársaság, a szovjet hadsereg és a magyar néphadsereg szövetségesei”.

Amellett, hogy a Magyar Néphadsereg elveiben és gyakorlatában azonosul a Magyar Vörös Hadsereggel, s a kor követelményének megfelelően ezt magasabb szinten valósítja meg, tovább szilárdítja kapcsolatunkat az a tény, hogy a Magyar Néphadsereg megszervezésében és fejlesztésében 1945 után számos olyan forradalmár vett részt közvetlenül, aki 1919-ben a Vörös Hadsereg szervezésében és harcaiban is aktívan részt vett. Dr. Münnich Ferenc, Révész Géza, Nógádi Sándor, Szalvai Mihály — hogy csak néhány ismertebb nevet említsünk — a Magyar Tanácsköztársaság védelmének harcaiban alapozták meg és fejlesztették tovább katonai ismereteiket, s lettek 1945 után népköztársaságunk fegyveres erőinek kimagasló, elismert vezetői.

Statiztika még nem készült arról, hogy hány volt vöröskatona vett aktívan részt a fegyveres ellenállási mozgalomban, mennyien jelentkeztek önként az új hadseregbe, s hányan vállalták közülük — a párt hívó szavára — a haza fegyveres szolgálatát 1948 után. A történelmi tények azonban igazolják, hogy nem kevesen voltak, mint ahogy igazolják azt is, hogy 1956-ban a karhatalmi ezredekbe és az 1957-ben megszervezett munkásőrségbe is az elsők között jelentkeztek az 1919-es veteránok. Ezeknek az elvtársaknak a jelenléte a hadseregben és a fegyveres erők más részeiben személy szerint is biztosította a folyamatosítást a Vörös Hadsereg és mai fegyveres erőink között.

Ezt a folyamatosságot volt hivatva dokumentálni az is, hogy a Magyar Köztársaság 1945 után a Vörös Hadsereg több volt parancsnokát — akiket a Horthy-fasizmus megfosztott katonai rendfokozatuktól, s kizárt a hadseregből, mint pl. Stromfeld Aurélt, Kerekes Józsefet, Tombor Jenőt — a Magyar Néphadsereg tábornoki karába emelte.

A nemzetközi imperializmus külső katonai beavatkozása megdöntötte a Magyar Tanácsköztársaságot. A Vörös Hadsereg katonáinak hősi harca azonban nem volt hiábavaló. Tettük példaként állt a fasizmus ellen harcoló, egy második Magyar Tanácsköztársaságért küzdő erők előtt. Ezek a tettek nem halványodnak napjainkban sem. A hagyományok élnek, újabb és újabb erőt adnak a néphadseregünk előtt álló feladatok maradéktalan teljesítéséhez.